

(OVA) DUH
str. 2

NAŠE
VASNICE
str. 4

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 12. avgusta 1993 • Leto III, št. 16

V teh dneh je prav gotovo najbolj veseli človek na Madžarskem tisti srečnež, ki je konec julija zadel vseh pet števil na loteriji in tako "pokasiral" kar 138 milijonov forintov. Vsota se je zbrala v zadnjih nekaj tednih, kajti že precej časa ni bilo nobene "petke". Kakor je rasel fond denarja, tako je naraščalo tudi število ljudi, ki so prav gotovo vsak petek - pred žrebanjem - lepo prosili boginjo sreče Fortuno, naj jim pomaga. In enega se je lepa boginja usmili. Kljub temu, da so bile številke zelo "nemogoče", jih je zadel vseh pet. Če vsoto, ki jo je dobil, preračunamo v marke, vidimo, da je to več kot 2 milijona 360 tisoč mark. To pa je precej denarja, kajti povprečna madžarska plača je od 300 do 350 DEM.

Dobitnik "petke" si prav gotovo ne beli glave zaradi višjih cen, ki so nastopile s prvim avgustom. Trgovke in trgovci so tako zadnji vikend v juliju pridno delali. Po vseh trgovinah se je delala inventura. Zakaj se je spet vse podražilo? Letos januarja je začel veljati ti. sistem dvojnega prometnega davka. Pred tem je bilo namreč tako, da so bili nekateri artikli oproščeni prometnega davka, za ostale so nam pa nabili kar 25 %-ov. Oproščena so bila predvsem živila, zdravila, poštne usluge, telefon...

S prvim januarjem so uvedli novi sistem in je ostalo zelo malo artiklov, oproščenih davka. Tudi na ceno osnovnih živil so nabili 6 %-ni prometni davek. No, ta davčna mera se je povišala s prvim avgustom na 10 %-e. S tem pa so se podražili tudi skoraj vsi artikli povprečno za 4 %.

Podražitev osnovnih živil bo sprožila spiralo, tako se bomo verjetno kmalu srečevali z višjimi cenami v gostinstvu. Višji prometni davek bo pomenil tudi višje cene storitev. Tako naprimer so že s prvim avgustom dvignili ceno avtobusnih vozovnic. Že-

leznice bodo isto storile s prvim septembrom. "Zamudo" lahko pripišemo le temu, da Železnice "tehnično" niso sposobne hitreje izvesti spremembe.

Zaradi višjega prometnega davka bomo več plačevali za elektriko, vodo, plin, telefon itd.

In kako je s kompenzacijo? Madžarska skupščina je odločila takole: 1500 forintov enkratne kompenzacije dobijo delojemalci in upokojenci z manj kot 10 tisoč forintov bruto osebnega dohodka oz. pokojnine; 1000 forintov dobijo delavci z manj kot 15 tisoč forinti bruto osebnega dohodka in

upokojenci, ki dobivajo manj kot 11.300 forintov pokojnine. Družine z dvema otrokoma dobijo 1800, s tremi otroki pa 4 tisoč forintov enkratne kompenzacije. Problem je le v tem - kot je povedala upokojenka v anketi - da dodatne vsote dobiš le enkrat, kupovati, da ne rečem živeti, pa moraš vse leto. Torej se sploh ni treba čuditi temu, koliko ljudi igra igre na srečo, ali išče svojo srečo (denar) na vse mogoče načine, velikokrat tudi na prepovedane.

S prodajo alkoholnih pijač in cigaret se da veliko zaslužiti. Dolgo časa je bila ta dejavnost državni

monopol. Po sprostitvi smo srečali na vsakem vogalu "prodajalce" predvsem žganih pijač in cigaret. Izvor blaga je pa bil več kot vprašljiv. Saj dobil si "dobre marke" po smešno nizki ceni. S prvim avgustom je začel veljati predpis, da je prepovedano prodajati alkoholne pijače in cigarete po ulicah, železniških postajah, torej na javnih mestih. Vse kaže, da nekateri niso preveč resno jemali prepovedi, kajti prvi dan po tem, ko je prepoved začela veljati, so zaplenili omenjeno blago v več milijonih forintih vrednosti. Zaplenili so le blago "sumljivega" izvora. Tako strogo kontrolo so izvedli zaenkrat le v eni ali dveh županijah ob madžarsko-ukrajinski meji. Lahko si pa predstavljamo, zakaj prav tam!

Toda ti prodajalci na črno so le male ribice proti tistim zasebnikom - uvoznikom nafte in naftnih derivatov, ki so kurilno olje po določenih kemičnih "posegih", prodajali kot diesel olje. Kako razširjena je "naftna mafija", koliko škode je povzročila državi in voznikom? Preiskava in postopek bosta verjetno dolgo trajala.

Torej srečo poizkušamo vsi. Razlika je le v tem, da eni na legalen, drugi na ilegalen način.

Marijana Sukič

(OVA) DUH

Duh ovaduh straši po Madžarskem v zadnjem času.

Uradno se temu seveda reče, da je ministrski predsednik József Antall vložil tožbo zoper znanega madžarskega ekonomista in politologa Lászla Lengyela. In sicer, ker naj bi slednji na svojem predavanju v podeželskem mestu Veszprém izjavil, da je madžarska vlada precej skorumpirana in da se vč, za koliko se lahko posamezni ministri ali vodje oddelka kupijo. Namreč podkupijo.

Na podlagi zakona iz leta 1978, ki pa so ga letos poostrili, načelno lahko kaznujejo obtoženca kar s triletno zaporno kaznijo. Pravim lahko, ker v to - razen morda premiera - nihče ne verjame. Gre za resnega analitika ki pač razčlenjuje družbene pojave kot veleva njegov posel in njegova vest ter na koncu pride do določenih zaključkov. Ta človek je bil precej kritičen že tudi v prejšnjih obdobjih. Še za časa socializma. Ni prizanašal niti prejšnjim premierom: niti György Lázáru niti Károlyu Grószu niti do zdaj najbolj popularnemu ministrskemu predsedniku Miklósu Némethu. Za časa Kádárjevega režima so ga zavoljo njegovega kritiziranja celo izključili iz Partije s tremi drugimi znanimi osebnostmi vred. Češ da so njegove analize zlonamerne, poskušajo rušiti socializem in da položaj v državi še zdaleč ni tako slab kot ga prikazuje Lengyel. To se je dogajalo l. 1988. Čez pol leta se je socializem na Madžarskem popolnoma sesul. Kot tudi v drugih deželah vzhodne Evrope. Tokrat ga niso izključili iz partije, namreč ni član vladajoče stranke MDF.

Prva misel, ki človeka prešine, je vprašanje: kako je zdaj potem s svobodo govora in podobnimi rečmi? Če bi tega človeka res zaprli - kar bi bila

precej nesmiselna poteza zdajšnje oblasti -, bi morali še marsikoga. Najprej številne poslance iz vladajoče stranke (Antallove), ki ne trdijo nič manj, kot da je vlada zagrešila naravnost narodno izdajstvo. Poslanec Lukács Szabó, prav tako iz premierove stranke, pa govori kar o Antalovi diktaturi in da pogreša, da se ministrski predsednik ni izjasnil o tem, če ni bil slučajno tudi on agent tajne policije (skupine 3/3) kot njegov (bivši) podpredsednik István Csurka. (Slednji je do zdaj brez milosti bičal vse tiste, ki naj bi po njegovem klečevali pred oblastniki gnilega komunizma. In ne boste verjeli, tudi zdaj biča vsakogar. Razen sebe.) Če bi Lengyela zaprli za tri leta, koliko let bi si zaslužili potem zgoraj omenjeni poslanci? Saj njihovo početje verjetno pomeni skorajda bogokletje. Še sreča, da takih besed kot diktatura, narodno izdajstvo ni izrekel Lengyel.

Jasno, tudi opozicija ni prizanesljiva do vlade, vendar pa nikakor niso tako grobi kot oni v koaliciji med seboj. Toda na podlagi 232. člena Kazenskega zakonika (žalitev uradne osebe v javnosti) bi lahko tudi večino opozicionalcev zašili. (Madžarski zaporji so baje že itak prenatrpani, zanje pa bi se še vedno lahko našel kakšen prostor za rešetkami.)

Toda kaj z ostalimi milijoni, ki morda niso najbolj zadovoljni z vlado? Če bi sedanji novopečeni gospodje kaj hodili med ljudstvom (tu zdaj ne mislimo na strankarska zborovanja in podobno), pa malo prisluhnili povprečnim zemljanom na bencinskih črpalkah, na davkariji, pred blagajnami v trgovinah, bi sete "visoke uradne osebe" verjetno na moč zgrozile, ko bi slišale hude besede, ki letijo na račun vlade. Vse zgoraj omenjene "žaljive besede"

so figa v primerjavi z govoricami med plebsom. Ali bo ministrski predsednik tožil tudi te milijone, ko mu bo nekdo povedal, kaj večina ljudi misli o njih?

Najbolj me skrbi, od kod vzamejo toliko sodnikov. Saj se v demokraciji vendarle ne obsojajo milijoni kar tako brez sodnikov. Naslednja stopnja: od kod toliko kaznilnic? Vendar če dobro pomislimo, stvar niti ne bi bila tako slaba kot na prvi pogled kaže. Gradbeništvo bi si naprimer lahko malo opomoglo. Po drugi strani pa bi bilo za nekaj stotisoč tudi manj brezposelnih, saj tisti ljudje, ki so brez dela in brez kruha, so večinoma tudi bolj kritični. Če pa vrli madžarski zidarji vseeno ne bi bili kos temu velikanskemu projektu, bi lahko recimo sprejeli v skupščini zakon, in razglasili kar naše domove za zapore. Tistih nekaj desetisoč strankinih članov in vladnih simpatizerjev pa bi verjetno bilo dovolj, da bi pazili na nas ostale...

Vendar kot smo uvodoma omenili, stvar je bolj komična kot resna. Že tudi zavoljo tega, ker so bojda na Madžarskem samostojna sodišča, ki pa imajo na sporedu toliko drugih svinjarij, da bo trajalo mesece in mesece, preden bodo lahko "afero" Lengyel kontra premier obravnavali na sodišču. Takrat pa - po nekaterih - ne bo več ministrski predsednik József Antall.

Čeprav bi bila tudi ena hitrejša rešitev. V primeru, da je tožena oseba (kritizer) priprta, potem taka afera ima prednost na sodišču pred drugimi zadevami. Sicer pa mora v demokraciji - žalibog - tudi sam šef vlade čakati na sodišču na svojo vrsto.

Nič hudega, saj tudi mi že vrsto let čakamo na to, kar so nam svojčas tako goreče obljubljali... Pa kljub temu ne tožimo vlade, kvečjemu se tožimo nad svojo usodo.

Fr. M.

VROČE PORABSKO POLETJE

Neznosna vročina. V avtomobilu je čez stiriideset stopinj, a kljub vsemu sem namenjena v Monošter, kjer me čakajo časopisni teksti, da jih "kozmetično obdelam". Na gornjeseniškem mejnem prehodu je pusto in prazno. Carinik ima časa za pretek, zato mu moram razložiti vse o avtomobilu ter pokazati vse papirje. Kontaktirava seveda v madžarsčini in kar dobro mi gre. "V prtljažniku nimate ničesar", mi ponudi odговор... "Ne, nimam", se obotavljajoče oglašim, in pomislim na Primoža Trubarja, ki je v podobni situaciji moral uporabiti sode, ker pač ni bilo prostornih avtomobilskih prtljažnikov... Namreč danes je moj prtljažnik res čisto poln - knjig. Lepih slovenskih knjig, posterjev in drugih učnih pripomočkov, ki jih bom razdelila po porabskih šolah. Mogoče jih bo kdo odprl, mogoče bodo v pomoč kakšnemu učitelju ali jih bo celo priporočal svojim učencem... Mogoče bo to priporočilo celo izrekel v slovenskem jeziku...

Peljem se počasi skozi Gornji Senik; vas je ovita v vročo tišino, le kakšen pes išče senco in pomotoma zaide na cesto. Poldne je, ljudje počivajo. Tudi v Dolnjem Seniku in Slovenski vesi je vse mirno. Monošter kljub vročini diha s svojimi trgovsko usmerjenimi pljuči, tu se prodaja in kupuje, avtomobilov s slovenskimi registracijami je vsak dan več. V trgovinah se je težko kaj dogovoriti v slovenskem jeziku, ker so trgovci, ki obvladajo slovenščino, prava redkost. No, tu in tam sem bila že presenečena, ko so spregovorili slovensko, da, celo sram me je bilo, da sem jaz začela po nemško.

Sonce pa kar pripeka. Berem pismo, ki sem ga našla v nabiralniku. Avtor pisma je prepričan, da sem ateistka, ki se na verske zadeve spozna zelo malo ali nič. Seveda bom tudi o tem pismu še rekla kako v kateri od naslednjih števil Porabja.

Za zdaj le droben podatek: rojena sem v Slovenskih goricah, v fari Sveti Jurij (Videm) ob Ščavnici v družini, ki je pobožna in narodno zavedna obenem: moj oče je že 40 let organist v jurjevski cerkvi in vodja cerkvenega zbora, mama pa prvi sopran tega zbora. Tudi jaz sem že s petnajstimi leti na koro te cerkve prvič solo zapela Gounodovo Ave Mario...

Vračam se v Slovenijo, v moj raj; že jutri bom odšla v tišino jurjevske cerkve in poskušala doumeti marsikaj...

Valerija Perger

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 11.10 na
2. programu madžarske televizije

Naslednja oddaja bo 14. avgusta

FESTIVAL V BELTINCAJ

"Pesem in ples družita narode," je bilau geslo letos tui na beltinskem folklornom festivali. Z našoga Porabja sta bili

so pa dobili vabilo na festival. Etak je pa rejsan istina bila, da so v Beltincaj nej samo plesali, liki spejvali tui

letos dvej skupini na festivali. Folklorna skupina z Gorenjoga Senika je letos že sedmič mejla priliko nastaupti v Beltincaj. Prminauča leta je večkrat nastaupto Laci Korpič pa slovenski kvartet tui. Letos

Nase skupine se v Beltincaj že doma čitijo. Tak smo, kak edna velka držina. Spoznani obrazi, skupni spomini nas vküip držijo.

Pred podnevom smo prišli v Beltince. Za eno

malo so nas zvali v park, tam je pa že fejs delo radio iz Murske Sobote. Mi smo tui na red prišli. Malo smo se notpokazali, malo zaigrali pa spejvali.

Zadvečarka v 3 vori se je začno program. Z veseljom smo gledali na odri Slovence iz Kanade. Eške vekšo veselje je nam bilau, gda smo vidli naše spoznance iz Avstrije, Slovence iz Žitare vasi. Na programi so naši nej sramoto prnesli na nas. Tak Korpič Laci pa ženske kak gorenjosejniška folklorja so lepau nastopili. Po nastopi smo se sprajli k Zvezdi. Tam je že bijo velki ples, velka muzika. Mladina se je nej mogla vonaplesati. Kesno je že bilau, gda smo se od prijatelov poslovlili. Lepo je bilau, viupajmo se, da kleti se leko znauvič srečamo.

I. Barber

NATEČAJ!

Kuratorij sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem razpisuje natečaj na naslednjih področjih.

Nagrada "Nivo"

Kuratorij želi moralno in materialno nagraditi posameznike, ki so se izkazali na področju narodnostne kulture, šolstva, znanosti, verskega življenja itn.

Podpora kabelskim televizijam

Kuratorij sklada podpira televizijske programe kabelskih televizij, ki se pripravljajo v jeziku manjšin ali v narečju posameznih manjšin.

Napisi v materinem jeziku

Sklad podpira namesnitev raznih napisov v materinem jeziku (imena ulic, inštitucij, itn.).

Črkovni fond v materinem jeziku

Sklad podpira izdelavo črkovnega fonda materinščine za pisalni stroj oz. nabavo računal-

NATEČAJ!

niškega programa.

Podpora raznim manjšinskim fondom

Kuratorij podpira manjšinske fonde, ki so bili ustanovljeni za ohranitev manjšinske kulture, razvoj narodnostnega šolstva, če so bili registrirani pred 1. marcem 1993.

Nagrada učiteljem

Kuratorij želi nagraditi učitelje, ki so sodelovali pri osnovanju manjšinskega šolstva l. 1947.

Podpora skavtom

Kuratorij želi podpirati narodnostne programe skavtskih organizacij.

Podpora jubilantom

Kuratorij razpisuje natečaj za manjšinske amaterske skupine, katere v tem letu praznujejo deseto, dvajseto ali kakšno okroglo obletnico svojega delovanja.

Podpiranje raziskav

Kuratorij želi podpirati raziskovalce oz. raziskovalna dela, ki zajemajo tematiko z narodnostnega

NATEČAJ!

področja. Prijavite se lahko z lastno temo ali si lahko izberete eno izmed naših tem:

- delitev zemlje v l. 1945 in Romi

- ministrska okrožnica o dvojezičnih šolah iz leta 1961

- metode preprečitve manjšinskih konfliktov v lokalnih skupnostih

- pravne in praktične možnosti odstanjevanja žaljivih napisov

- zgodovina narodnega tiska od l. 1920

- sprememba v številu manjšin v določenih naseljih.

Na javni natečaj se lahko prijavite z obrazcem v 15 izvodih. Informacije dobite po telefonu 1-269-4958, int. 835 (Mátyás Sylvia, dr. Urbán László).

Rok za vložitev prijave je 15. oktober

Naslov: "Nemzeti és etnikai kisebbségkért" Alapítvány

1357 Budapest Pf. 2.

PISMO IZ SOBOTE

PUNA LUNA

V torek, tretjoga avgusta nan je pa sijala puna luna. Nouč je bila tak svekla, ka si vido šteti cajtunge. Psi so se ploudili, tisti steri so pa na lance zvezani, pa so se dojtregali pa tulili v veliko sveklo stvar na nebi. Dapa s človekon je to nej vse, kak bi trbelo tiste dneve, gda se redi puna luna.

Že od negda so ljudstva puno luno častila ali pa so se je bojali. Od Indijancov do najbolje čarnih v Afriki je ta Zemlina sousida neka pomenila v njihovej vori. V Evropi je ške davno po tiston, gda poganov nej več bilou, puna luna nosila s sebov straj. Ludstvo ške skouz vörvalo, ka ob ton cajtkouli odijo cumprnice, ka od mrtvih gorstanejo vampiri, steri človeki krv spijejo, pa vse takšo. Na kratko šken praviti, ka ma puna luna nekšo mouč, stero so naši predniki nej znali raztomačiti. Če eške stoj vörvla v cumprnice pa takše reči, neman nika prouti. Je pa istina, ka luna ali mejsec če ščete, ma takšen vpliv na našo Zemlo, ka gene cejlo morje, stero te raste ali pa se spuščavle. Strokovno tomi pravimo plima in oseka. Zdjaj pa tak, če gene takšo veliko maso vodč, kak je morje, kak te ne bi geno tisto vodou, ka je v človeki? Če gledan po sebi, se ob puni luni s človekon čista za rejsan godijo čudne reči.

Kak že povedano, puna luna mi je genola tejo v avgusti to. Pun energije pa volč do življenja san stano, se zagno na biciklin, te pa tak klačo po našoj Soboti, kak če bi na dirkaj bio. Luna me je nabila z energijov. Lejto san od posla do posla, vse zrikto kaj je bilou za napraviti v rekordnon časi. Te pa je že prišo čas, ka bi si malo dojezo pa kaj spio. In tui se začajo nevoule, zavolo sterih pravijo, ka cumprnice po zraki lejčejo.

Enostavno povejdano, nejsan se mogo dojstaviti. Dela san več nikšoga nej meo, volč pa energije pa tak puno, ka bi lejko odavo. Tak smo te pili vsi tisti, steri pune lune vcuj pistimo, ka ma nad nami mouč. Mene na srečo držič samo kakšen den, man pa neka pajdašov, ka jo čitijo kar cejli teden. Tomi se enostavno ne da prauto postaviti, gda te zgrabi, te rejčno zgrabi.

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, je preštejla v nekšoj knigi, gde vsefele o debelih lidej piše, ka se leko kile dojdajo, če znaš gestite, gda sija puna luna. Tisti den ali tisti štiridvajsti vör, ne smi človek, steri škej kile dojdati, čiste nika gesti. Leko pa spije kelko ške čajov, vodč ali pa kakšnih sokov. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, se zdjaj že par mejsecov toga držič. Če je že kakšo kilo dojdala, san jo ške nej opito, ka takšo je, tou sami znate, nej lipou spitatavi. Mo jo pa inouk pito, če to dojpistiš, če piješ špricere pa pivo na den pune lune. Brodin si pa, ka o ton tan notri nika ne piše. Ka če bi špriceri pa pivo pri ton doj gemanji kil velali, bi moje tejo bilou tak sujo, ka niti sence več ne bi delalo.

Gda de palik puna luna, se spoumnite na tou moje pisanje. Ženske, gda do moški bole okrogli kouli ojdli na den pune lune, nej njin zameriti. Puni luni se nemreš prauto postaviti.

MIKI

OD SLOVENIJE...

POSLANCI NA DOPUSTU, ZIDARJI NA DELU

Medtem ko slovenski poslanci dopustujejo, dela na poslopiju parlamenta potekajo lepo po načrtih. Poskrbeli bodo za običajna vzdrževalna dela, čiščenje prostorov, obnovili bodo vse napeljave in prekontrolirali vse naprave. Obnovili bodo tudi ploščad pred parlamentom ter namestili elektronski prikazovalnik pri napravi za glasovanje.

MLEKO SE JE PODRAŽILO

S prvim avgustom je slovenska vlada povečala izhodiščne odkupne cene mleka za 7,5 odstotka. Odkupna cena za liter mleka je tako po novem 28,50 tolarja. Na ministrstvu za ekonomske odnose so dejali, da je tudi zadnje povišanje odkupnih cen za mleko v skladu z dogovorom med vlado in kmeti ob junijski stavki. Takrat so se namreč zmenili, da bodo odkupne cene mleka prilagajali vsak mesec sproti glede na stroške.

MADŽARSKI MINISTER NA OBISKU

Na povabilo ministrice za delo, družino in socialne zadeve Jožice Puhar je Slovenijo obiskal madžarski minister za delo dr. Gyula Kiss. Ministra sta se pogovarjala o meddržavnem sporazumu, ki naj bi urejal nekatera vprašanja med državama ter o možnostih zaposlovanja na temelju recipročnosti.

AVTOBUSI IN DOVOLILNICE

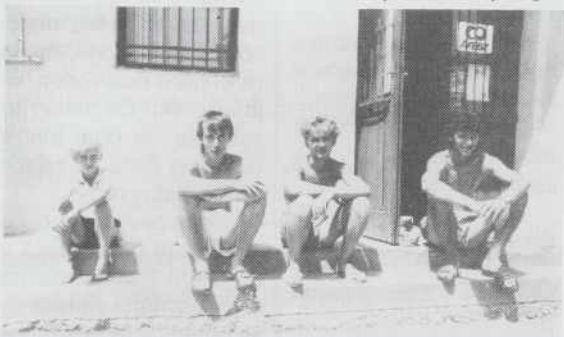
Slovenski turistični avtobusni prevozniki si morajo za prehode čez avstrijsko mejo priskrbiti posebne dovolilnice, je sklenila avstrijska vlada. Do 10. avgusta si bodo lahko avtobusni prevozniki te dovolilnice kupili na mejnih prehodih, po 10. avgustu pa bodo morali ponje kar na Dunaj.

NAŠE VASNICE

Z menjom Andovci (vugrski Orfalu) se že v 16. stoletju srečemo. Pravo ime vesi je bilau tistoga reda vogrski Urfalu. Andovci so se furt k števanovskoj fari držali. Istinu.

starejšo listvo šagau magučati, ka so gnauk svejta Andovčanardja to meli cerkev. Dapa ves je dosta greja mejla, zato je Baug pokaštigo, pa se je cerkev pogroznila. Gde je gnauk svejta cerkev stala, tisto mesto zdaj tak zuvejo, ka črna mlaka. Listvo tak drži, če stoj tam ojd, tisti se pogrozna. Vsakšo leto dje edan den pa vora, gda cerkveni križ vopride iz mlake. Par minoutov je va-

V vesi skurok nejga več mladine.

nej pa znauva se pogrozna. V tau mesti raste edna rauža, stera drauvne stvari (žuželke) djej. Stvar goraseda na raužo, ona se pa zapre.

Sausedne vesi so: Števanovci, Verica, Farkasovci, Sola (Szalafi) pa Budinci. Potoki, steri prejk

vesi tače, pravijo Nauvi potok. Ves iz tri tala stoji: Grés, Djausa pa Bregj. Ludi, steri tu ali tam živejo se pravi Grésardja, Bargánčardja pa Djaušardja. Ves na spoj lagvo zamlej

leži. Zvekšuga šaudar, malija pa ilujca. Pa dojn je listvo cejlak do tejamau z zamlé živelu. Prvin, gda štja listvo nej odlo v fabrike delat, so krave držali, njive so delali, lejs do odavali. Etak so si kri sluzili. Tej pavri so - za lagva zamlé pa za divjačine volo - furt več mogli delati, kak tisti pavri, steri so po drugi vesnicaj živelu. Zaman je bilau tau krepko delo, dojn niške nej bogati

grato v vesi. Bili so takši, steri so si tak mislili, ka do v Varaš šli delat. Te se je vse tak vidlo, ka se tam bola spleče delati, kak na pavraj. Zdj se pa že vidi, ka je po fabritjaj že nej trbej, doma pa že nej vrejdo delati.

Tistoga reda je mladina

zato išla v Varaš, ka vej tam baukšo živlejnje čaka na nje. Leta 1930 je štja 258 ljudi bilau, leta 1960 pa že samo 190 živelu v vesi. Zdj žive v Andovca menja kak 60 ljudi. Trifartala so že starejši. Če de tau tak šlau, te za trideset lejt nišče ne ostane v vesi. Zaman tji pivajo Peštardje rame v Andovca, tej nikdar ne do se tak k vesi držali, kak

je najstarejša zidina zvonik. Leta 1823 so ga redli. Te je štja s slamo bijo pokrit. Gda je slama na nikuj prišla, so ga pokrili s prčnjami. Ne vejn, ka koma prišlo na pamat, dapa zdaj je s plejom pokrit. Tak mislim, ka v našo krajino se nikak ne šika svetli plej. Zvojn tauga je zato ves dojn lejpa. Tak so se rami zidali po brgaj, kak

V vesi edno mesto dje, gde se listvo leko sreča ... Tau je krčma.

steri se je tam naraudo. Tej ne vejo friškati pa ne vejo, kak trbej kutkudakati. Ne poznajo naše šege pa nej gezik. Nej bi prišla sé ves, če bi se prvin stoj brigo malo za ves. Starejši rami so že cejlak na nikuj prišli. V vesi edno mesto dje, gde se listvo leko sreča pa malo parpuvejda edan z drudjin. Tau je krčma. Ovak se listvo ranč ne vidi. V zadnji 40 lejtaj se je v vesi nika nej zidalo pa nej popravlalo. Za tau je malo listvo tu krivo, zato ka je vesi furt vse dobro bilau. Če človek zdaj prej de po vesi, zdaj že zato leko vidi, ka tu pa tam se kaj popravlala pa redi. Kak v sakšoj slovenskoj vesi, v Andovca tu dje leseni križ par pauti. Te križ so tu nej davnek naredli, zato ka stari že sprno. Cejla ves pomagala, gda so ga redli. V vesi

če bi je stoj raztrauso. V tau ves človek gdakoli pride, tu je furt mir. Tu estja večkrat čuje človek ftiče popejvati, kak autona trzariti.

... v našo krajino se nikak ne šika svetli plej.

Svojo rojstno ves vam je notpokazo: Karel Holec

LÜBEZEN DO SLOVENSKE PESMI V SEBI MORAŠ NOSITI ...

Gda sam prišla k njim, sam vidla, ka veliko delo majo. Drva kalajo pa nosijo pod strejo na zimau. Malo mi je nerodno bilau etakšoga reda prositi, aj si malo zgučavajo z menov. Oni so me pa nej z lagvim gorprijeli. Ana se je rada spominjala na rojstno ves, na seniški Janošov bregj, gde se je narodila, gde je mlada bila.

"Gda sam v šaulo ojdla, sam se vzela za vse, ka so zvün šaule kaj napravili. Najbole sam pa za spejvanje bila. Not sam bila v šaulskom pevskom zbori pa eške v ansambli tui. Gda sam že vekša deklčina zrasla, te sam že z velikimi začnila ojtj spejvat.

Tam na Janošovom bregji sam spoj lejpe mlade lejte mejla. Ka je tistoga reda bilau tam, tisto je življenje bilau. Lüdje so istina, dosta delali, dapa kakoli so tridni bili, veselji so bili. Gda je prišo večer, vsakši je veselji bijo. Nigdar ne

Ana z možaum

pozabim naše sosedne ženske, Lazarno Ilonko pa Kodleno Julo, štere so tak lepau znale spejvati pa se veseliti. Gda smo perge česat ojdli pa goščice lüpat, tisto je nika bilau. Spejvali smo, starejši so pa strašno dosta prpovesti gučali. Nigdar ne pozabim Šerina stariše, šteri so tak znali prpovesti gučati, ka so furt kaj smejšnoga znali vcuj povedati. Mi mlajši smo je pa poslušali z očami pa z lampami. Vnoči so venej spejvali, tau se je čülo do Grbenjščka. Tam

Steri tui živete v naši slovenski vasnicaj, dobro poznate ženske iz Slovenske vesi pa iz Varaša, štere spejvajo s Korpič Lacina bandov. Kakoli ka pravimo, ka so ženske iz Varaša, ali iz Slovenske vesi, če je poznamo, te vejmo, ka so ženske vse rodjena na Gorenjom Seniki. Kak pri vsakšoj skupini, člani so se že večkrat vömenili. Samo edna je ostala, štera je od začetka navzauča pri tau skupini. Ta ženska je Ana Sukič, doma v Slovenskoj vesi.

je pa bila druga kompanija, gda smo mi enjali, oni so začnili. Cejla ves je puna gde se je narodila, gde je mlada bila. Lüdje so nej klajfe delali, nej so nevoščeni bili eden na drugega.

Na Gorenjom Seniki je bila edna hirešnja pihalna banda (fúvós zenekar). Moj oča so tui igrali. Po svetkaj so že rano odišli. Tiste dni zazrankoma rano so že goslarje not v vesi sekali tak, ka se je vse kadilo. Oča so s trompetov igrali, gda so pa mogli z goslami tui. Če so šli po gostuivanja, te so gosli tui s seov nesli. Na žalost, mati so mi rano mrlí. Dobri lüdje so mi pomagali svojo britkost skauz spraviti."

Kak te poslušam, na tau sam si misliła, ka bi dobro bilau, če bi se eške gnauk leko tak godilo, kak gnauksvejta.

"Samo njaj. Ranč neškem več na Janošov bregj tui. Vse je tuma, dosta pa dosta držin je odišlo, rami so se vküpzobernauči, tujinci so se vcuj zmejšali. Tak mislim, tau več nigdar nazaj ne pride." **1969. leta, kak mlada mati si ti tui zapüstila svojo ves, znosila sta se z možaum pa z decov v Slovensko ves. Na Seniki si njala dosta lejt, sausade, vse tiste, s šterimi si ojdla v razne kulturne skupine. Kak ti je sprvoga šlau? Nej ti je falila ves, kompanija?**

"Tistoga reda sam mogla gorenjati s kulturnim delom. Že na Gorenjom Seniki zatok, ka sam se oženila pa sam mlajše mejla. Mauž mi je daleč delo, on je rudar (bányász) bijo, samo vsakši mejsac

če je gnauk domau prišo. Tistoga reda je prva bila držina, mala deca. Nej je tau dugo tak šlau. Gda sam prišla v Slovensko ves, za dve leti me je ziskala Irena Pavlič, pa me je z drugimi ženskami vred večkrat zvala spejvat. Tistoga reda so iz Slovenije dosta ojdli pa so gordjamali (snemali), kak spejvamo. Tau nas je strašno veselilo, rade smo spejvale. (Z Gorenjoga Senika se je tistoga reda dosta držin v Slovensko ves znosilo, one so bile te ženske.)"

Kak se je pa začnilo tau, ka ste nistarne ženske vküpstaniše pa ste začnile spejvati?

"Tui v Slovenskoj vesi žive eden školnik, Laci Antal. On je nam volau redo pa je pravo, da bi leko

nostom dnevi. Kleti baude 20 lejt, ka vküp delamo, istina ka iz stare kompanije sam samo ge ostanila. Po 1974. leta je prišo vcuj Laci Korpič, šteri je sledkar že cejlo bando vküp spravo pa smo etak z njimi spejvale tadale."

Zdaj, gda že skurok dvajsti lejt delas, mislim, dosta lejpi spominov maš. Ka tebi mauč dava?

"Moram ti povedati, ka tau v sebi moreš nositi, moraš rad meti slovensko pesem. Na drugom tali mi pa lejpi spomini dajo mauč. Po dosti krajina sam mejla priliko ojtj, ne znam pršteti, kelkokrat nas je posnela naša pa slovenska radija pa televizija. Etak pa tak čütim, ka sam tadala dužna delati za vse te lepote volo."

Do tejjamao sva samo müve z Anov gučale, kakoli je držina tui navzauči bila. Anin mauž Pišta je že v penziji, etak je držini zdaj lepše pa baukše.

Nej si brano tvojoj ženi, ka ojdla spejvat?

"Vido sam na njej, ka

Ženske pevke na Gorenjom Seniki (z lejve druga je Ana Sukič)

vküpstaniše, pa spejvale. Najoprvin smo tak bili: tri ženske, eden pojep pa dve gitare. Spejvale smo Tučkina Ana, Štejfarna Ana, Tučkin Ane sin pa ge. Najoprvin smo v Števanovci gorstaupile na narod-

strašni korajž ma za tau. Veselje sam ji spravo s tejm, ka sam nigdar tau nej brano. Ge tui rad spejvam, istina, ka edno par kupic vina mi pomaga."

I. Barber

... DO MADŽARSKE

SKLAD PODELIL DENAR

Kuratorij sklada "Za narodne in etnične manjšine" je na svojem junijskem zasedanju razdelil približno 20 milijonov forintov. Največ denarja, 6.480 tisoč so dobili Romi, njim sledijo Slovaki s 3.777 tisočimi, Romuni z 2.120 tisočimi, Nemci z 2.090 tisočimi, Hrvati z 1.530 tisočimi forintov. Manjše vsote so dobile tudi ostale manjšine, Srbi 600 tisoč, Poljaki 200 tisoč forintov.

Iz samega Porabja tokrat ni bilo nobenega natečaja. 100 tisoč forintov je dobilo Slovensko društvo v Budimpešti, 50 tisoč forintov Ferenc Stipkovits za izdajo knjige, ki se ukvarja z zgodovino Slovencev na Madžarskem.

Sklad spet razpisuje natečaj. Rok za prijavo je 25. avgust 1993.

REKONSTRUKCIJA JAVNIH TELEFONSKIH GOVORILNIC

MATV (Madžarsko telekomunikacijsko podjetje) bo do konca leta usposobilo javne telefonske aparate, da bodo le-ti delovali s starimi in novimi kovanci. Na Madžarskem so od 29. marca v prometu novi kovanci za en, dva in 20 forintov, od 21. junija za pet, deset, petdeset in sto forintov. Veljajo še tudi stari kovanci, ki jih želijo postopoma spraviti iz prometa.

Telekomunikacijsko podjetje bo zaradi tega rekonstruiralo več kot 12 tisoč javnih govorilnic.

VLADNA ČETR

Najnovejši načrti madžarske vlade so precej razburili duhove v madžarski prestolnici. Vlada je namreč naročila načrte za četr, kjer bi dobili prostor vladni uradi in razna ministrstva. Spor je sprožila predvsem lokacija. Vlada bi želela četr izoblikovati na budimskem gradu, v nekdanjem bivališču madžarskih kraljev in guvernerjev.

Ta del Budima je pa turistično najbolj zanimiv predel Budimpešte.

SLOVENIJA (4)

KRAŠKI IN PRIMORSKI SVET

Če se iz Ljubljane prauti maurdji pelamo, te v KRAŠKO (karszt) krajino pridemo. Tii je zemla takša, kak rešeda. Pod zemlauv dosta vekši-menjši likenij geste. V geseni pa v zimi, gda večkrat dež dč, té se te liknje napunijo pa veuke mlake, jezera gratajo. V leti, gda je siiiča, a se voda nupotegne v té liknje, pa nega več mlake. Tak je par enoj veukoj mlaki tó, štera se zovč - CERKNIŠKO JEZERO. Pred stau lejtj je slovenski pisatelj Valvasor dojspiso, ka so lidge komaj čakali, ka naj ta mlaka vöposene. Te so leteli, pa so s košarami pa v förtoki vkupbrali ribe.

V tej krajini je POS-TOJNSKA JAMA, štera je 20 km duga. V tajoj djami

obejsijo. S toga bau - kraški pršut. K toma pa kraški teran tarbej piti. Tau je črno vino, štero je tak gausto, ka skaus ne vidi. Na glaži je gorspisano, ka za vrastvo tó leko nuca, šteri malo krvi ma.

Po kraškoj pride PRIMORSKA krajina, štera je par maurdji. Človek bi mislo, ka se lidge pri maurdji vnoči-vodnčk kaupajo. De pa, vejte, ka je čudno! Ka te lidgč, šteri par maurdji živijo, se ne kaupajo furt. Njin je maurdje takše, kak nam zemla. Gesti njim dá. Sploj pa tistim, šteri srejdj maurdja, na kakšom otoki so doma. Moški zrankma rano, ali pa vnoči ribe lovijo, pa tisto gej cejla držina zrankma, podnek pa večer. Pa eške odavajo tó. Na otoki so takše vauške poti, ka zvekšega samo pejški leko odijo lidgč, ali pa na somari. V

Sloveniji so pri maurdji veuke fabrike, gde šifte popravljajo pa konzerve delajo z rib. Samo poglednite v bauti! Pri nas tó odavajo takše ribe, gde je gorspisano, ka IZOLA. Pauleg Izole je Koper pa Piran. Tii dosta Taljanov živi, šteri majo svoje šaule, svoj radio pa televizijo v taljanskoj rejči, v svojoj maternoj rejči.

Primorska krajina je lejpa. De pa z lepote lidgč ne morejo živeti. Zato so tii hotele zozidali pa turistom vödali. Pri maurdji je luft zdravi, pa voda tó zdrava. Če te meli priliko, vösprobajte Vi tó.

Na kratko nupokazati lejpe krajine v Sloveniji je nej mogauče. Z našo serijo smo Vam samo volau steli narediti, viipamo se, ka se je posrečilo!

Marija Kozar

NAŠE PESMI (55)

MICKA GRE PREJK MORJA

Micka gre prejk morjá,
rada bi moja b'la,
jaz sam paj fant za njau,
plavam za njauv.

Fantiček, fantiček
ti zalublena stvar,
to sam ti dobro veš,
ka(j) me zapustiť ne
smeš.

Če me ti zapustiš,
to sam ti dobro veš,
ar jaz od žalosti,
morem dojmret.

Zviina vu tabori,
eden soldak leži,
skraj njegvi desni strani,
njegov pajdaš leži.

On vmirajočega kriči,
preliubleni brat,
vzemi moje pismo vö,
ka mi je luba pisala.

Če de ona edenkrat,
z drugim k oltari šla,
naj se mi ne spozabi,
če je moja luba b'la.

Bog daj da b' Jezoš biu
Bog,
daj da b' Jezoš biu Bog,
daj da b' Jezoš biu,
vsikdar prinas.

(Gorenji Senik)
- mkm -

je voda s kamna lejpe svejče naredla, štere s plafona dovisijo ali pa od spodkar gor rastejo - že več milijon lejt. Tii živi ena mala stvar, šteroj pravijo - ČLOVEŠKA RIBICA. Zato, ka takšo kaužo ma, kak človek. Vögleda pa kak en küšker (kuščar). V kraškoj krajini je dosta kamna. S toga so lidgč zidali svoje iže tó, štere skor gnake streje majo. Na črepnjč pa eške kamne dejvajo, naj vöter tá ne odnese. Té mrzeu vöter je burja, štera v geseni pa v zimi dreyvdje tó prejk vtrgne. Burja pa ne dela samo kvar, na asej je tó gč - lidán šunko šiši. Šunko ne kadljo, liki tavö na vöter

"Vse poti vodijo v Rim," pravi star pregovor. Če pa se pelješ po obalni cesti skozi Italijo, si mimogrede ogledaš Benetke in Verono, plačaš ničkoliko cestnin in se pelješ skozi nešteto predorov, prideš do Monte Carla. Tam si napaseš oči na dragih avtomobilih, in če imaš dovolj denarja, vstopiš še v kakšno igralnico ter upaš, da boš srečal monaškega kneza ali pa vsaj njegovo Štefko. Do Azurne obale, Nice in Cannes je potem še samo stopinja in do Španije oziroma Costa Brave korak. In če upate, da boste ob svojem obisku Španije, morda Monaca ali Italije dobili v vaš potni list tudi carinikov pečat, se motite. To se vam bo zgodilo le v izjemnih grimerih. Sicer pa Španci kot Španci znajo turistom prodati vse, kar imajo. Tako nedaleč v stran od francosko-španske meje v mestu Figueras stoji muzej Salvadora Dalija, znamenitega španskega umetnika, slikarja, ki vas očara že na prvi pogled. Zanimiva je že zunanost, kaj šele notranjost. Na sami strehi muzeja pa okrog in okrog jajca gromozanske kokoši. Za ogled kubističnih in nadrealističnih del Salvadora Dalija človek potrebuje več ur časa. V muzeju je tudi prepevedano fotografirati, vendar je našemu fotoaparatu uspelo

RAJ NA ZEMLJI (2)

"uiti" strogim očem varnostnikov.

Takšen je torej prvi pozdrav Katalonije in Kataloncev. Sicer pa za Evropejce ni nobenega vprašanja: Kataloniji pripadata sonce in

sangria in paelja. Hrana in pijača, s katero postrežejo tudi turistom, ko pridejo prvič v hotel. Seveda samo v hotelih, ki imajo štiri zvezdice in več.

PAELJA. Za štiri osebe

Jajca Figuerasa

morje, sredozemska živost. Kataloncu pomeni njihova pokrajina vse na svetu. Katalonski poslovnež gre na primer v Madrid samo, če more skleniti kakšen posel. In ko bo to delo opravljeno, ne bo užival v znamenitostih mesta, temveč se bo nemudoma vrnil domov. Domov, kjer ga bo čakala

rabimo: kilogram na drobno sesekljanega kokošjega mesa, 200 g svinjske slanice, 200 g zelenega fižola, 100 g na tanko narezanega paradižnika, 1/4 l olja, krožnik riža in vroče vode na osebo, 1 do 2 glavici česna, sol, sladko papriko.

Olje, paradižnik in česen

date v veliko vročo ponev. Nato rahlo popečete kokošje meso, posolite, dodate sladko papriko in po okusu še lovorov list. Ko je kokoš skorajda kuhana, dodajte riž in po treh minutah še vročo vodo, vendar ne preveč. Pražite na visoki temperaturi. Po potrebi dodajte vodo, vendar riž ne sme plavati v njej. Če je riž še zmeraj trd, dušite še sedem do deset minut.

Takšen je torej eden od receptov za pripravo paelje. Vendar pa je načinov za pripravo paelje še več. Mi vam priporočamo, da se raje odpravite v Španijo, kot pa da jo skuhate doma po našem receptu.

K paelji lahko postrežete gobe in jo okrasite s papriko rdeče barve. Zraven pa kapljica sangrie ali vsaj rdečega vina. Španske restavracije ponujajo razen paelje turistom še morske sadeže, na njihovem jedilniku je tudi skorajda obvezen krompir ali Patatas Fritas.

V Španiji boste na vsakem koraku našli tudi restavracije s hitro hrano. MacDonalds, Burger King, Wimpey in mnoga druga svetleča imena vas bodo opozorila na hamburgerje, krompirček in kokakolo. Cena menuja je okoli 500 pezet.

Pa dober tek do prihodnje številke. **D. Fujs**

HRUŠKA NA KRALJEVEM DVORIŠČU

(Karel Krajcar: Slovenske pravljice iz Porabja)

Kralj je na dvorišču imel hruško. Vsako leto je lepo cvetela in obrodila, toda kralj ni mogel jesti hrušk z nje, ker so ponoči prišla dekleta pa so pobrala vse

rekel, naj mu bo žena.

"V redu, bom tvoja žena, samo naj mi nihče ne odreže las. Če mi kdo odreže lase, se bom morala vrniti tja, od koder sem prišla:

spodobilo, zato mlinar pravi kraljeviču. "Tega vojaka mi pusti tukaj, ga bom jaz naučil spoštovanja, dokler se vi ne vrnete."

Nakar mlinar pove, da ima v Steklenem gradu starejšega brata, kateremu zmaji nosijo moko iz mlina. "Drugče ne prideš v Stekleni grad kakor skupaj z zmaji. Danes zvečer zmaji pridejo po moko, ki jim jo nastavim, vsakemu po en žakelj. Če hočeš iti z njimi, te damo v žakelj z moko pa te zmaji odnesejo," mu svetuje mlinar.

Zares, kraljevič je storil tako. Zmaji so prišli, pograbijo moko pa jo odnesejo. Enemu se je zdel žakelj nekam težak pa ga je vrgel v morje. Nakar se je domislil, da to ne bo dobro, doma bo nevolja. Zato se je vrnil, pograbil žakelj z moko in pohitel domov. Kraljeviču se ni nič zgodilo, ker moka ni prepuščala vode.

Ko je ta zmaj prišel domov, so drugi že odložili vsak svoj žakelj z moko. Tudi on je postavil svoj žakelj ob druge in odšel spat. Dekle so še delale, prale in opravljale druge posle. Ena od njih pravi: "Čuj, tvoj mož je prišel!"

"No, no, ne golči neumnostil!" ji odvrne nagovorjena. Zares, tako je bilo. Razveže žakelj pa se iz njega pokaže kraljevič. Zdaj se dogovorita, kako jo bo spravil iz gradu. Dekle je bila že visoko noseča. Kako bito opravil? Potem pa ona pravi: "Nič ne skrbi, vzela bom zmajeva konja pa z njim pobegneva od tu."

Res je pobrala svoje stvari, sedela na konja in odjezdita v mlin. Zmaji zdaj že niso več imeli svoje moči, da bi prileteli ponjo. Zdaj se mlinarju lepo zahvalijo pa se napotijo k najmlajšemu bratu, h kovaču. Temu se tudi zahvalijo. Potem se zberejo in krenejo domov.

Ko pridejo domov, pripravijo gostivanje. Bilo je dovolj jesti pa piti. Pa eštje dandanes živijo, če niso umrli.

sadeže.

Kralj je imel tri sine. Najstarejši sin je naslednje leto rekel, da bo šel in varoval hruške. S seboj je ponesel klop in cigare pa je pod hruško ležal in kadil. Ko se je stemnilo, je zaspal pa so dekleta hruške spet odnesla. Domov je prišel kajpak brez hrušk.

Potem je srednji sin rekel: "Zdaj bom pa jaz šel varovat hruške!"

Temu se je zgodilo prav tako kakor najstarejšemu, tudi on je zaspal.

Naslednje leto pa je šel najmlajši. Vtepel si je v glavo, da ne sme zaspal pa ni zaspal. Naenkrat so prišla dekleta brat hruške, ker so bile že zrele. Stresala so jih. Najmlajši sin je skočil k njim, eno ujel in je ni spustil. Druge pa so zacvilile in zbežale. Fantu je to dekletu bilo zelo všeč pa ji je

prek Steklenega brega v Stekleni grad."

Potem sta šla in legla v posteljo. Med spanjem pa ji je nekdo odrežal lase. Ko se je kraljevič prebudil, nje že ni bilo več.

Kraljevič jo je šel iskat. S seboj je vzel tudi vojake. Dolgo so že hodili. Pridejo v vas, v kateri je bila kovačnica. Kovač je hrupno koval v njej. Kraljevič pošlje noter poveljnika vojakov, naj povpraša kovača, če ve, kod se pride v Stekleni grad. Kovač pravi: "Jaz ne vem. Ne daleč od tu živi moj srednji brat, ki ima mlin, pojdite k njemu, on vam bo vedel kaj več povedati."

Res, gredo naprej, pridejo do mlinarja. Kraljevič spet pošlje noter vojaka, naj vpraša. Toda vojak tega starega človeka ni vprašal tako, kakor bi se

IZLETNIKI

V zadnjih letih (odkar ni več železne zavese) po porabskih poteh pogosto srečujemo skupine otrok z nahrbtniki. To so izletniki iz drugih območij Madžarske, ki pešačijo iz Števanovec do Gornjega Senika, velikokrat tudi čez mejo do Martinja. Kljub napornim pohodom trdijo, da jim je pokrajina ob Rabi zelo všeč.

ZA NAJMLAJŠE

MEDVEDEK

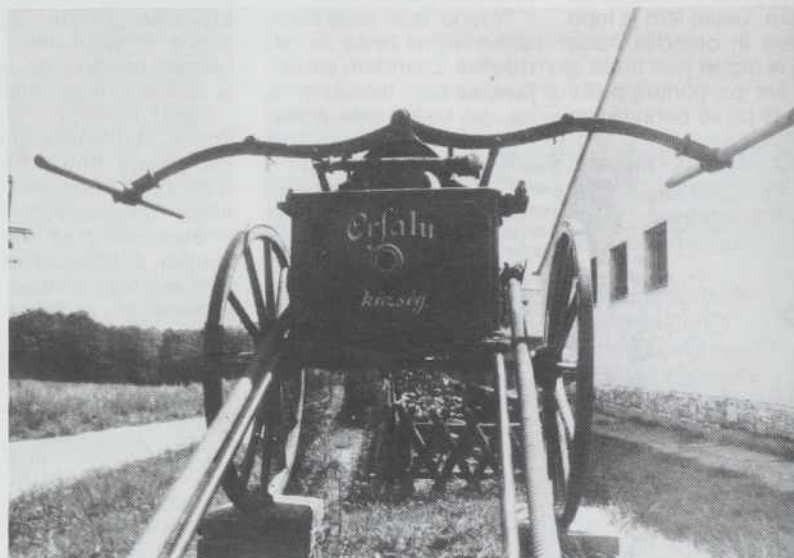

Pleza, pleza na drevo
en medvedek rjav,
sladkosnedek bi si rad
jabolka nabral.

Toda ta neroda je
čof z drevesa pal
in namesto sladkih hrušk,
sebe s tal pobral.

Janez Bitenc: Družinsko petje

PORABJE IZ OBJEKTIVA

IMENITNI GODOVI

HELENA

Dezso Kosztolányi (znani pesnik iz začetka tega stoletja) je napisal svoji ženi, s tem lepim in zvenečim imenom, ljubezensko odo z naslovom "Grki Heleni".

Ime je grškega izvora. Pomislimo le na Homerjevo Heleno, hčer boga Zeusa in boginje Lede, zaradi katere je - vsaj tako trdi zgodovina - izbruhnila vojna med Grki in Trojanci.

Domnevajo, da ime izvira iz besede "HELIOS", ki pomeni "SONCE" oz. svetlobo. Nekateri pa menijo, da izvira iz besede "LUNA". Naj pomeni "sončni žarek" ali "mesečino", vsekakor je pomen imena povezan s svetlobo oz. s svetlobnimi žarki.

V madžarski koledar ime ni prišlo preko hčerke grškega boga, ki je bila žena kralja Menelaosa iz Špate, temveč preko Helene, matere Velikega Constantinusa, ki je veliko pripomogla k širjenju krščanske vere. Tudi po njeni zaslugi je postal kristjan njeni sin, ki se je dal krstiti, ko je bil star 60 let. Romal je v Sveto deželo. S to njegovo potjo v Jeruzalem je povezano po ljudskem izročilu najdenje svetega Kristusovega Kriza.

Na Madžarskem je ime postalo popularno s pomočjo srednjeveškega romana o lepi Heleni. Iz 16. stoletja izvira legenda Alberta Gyergyei-ja o kraljeviču "Argyrlusu" in lepi Iloni. (Ime se je na Madžarskem udomačilo v obliki Ilona.)

Čast imenu je dvigala tudi Ilona Zrinji, hči hrvatskega bana Petra Zrinjskega, hrabra branilka grada Munkač, mati sirotam kneza Rákóczi-ja in zvesta tovarišica Imreja Thököly-ja v izgnanstvu.

Da so to ime radi dajali deklicam, kaže podatek iz l. 1967, ko je dobilo to ime 1843 deklic.

V madžarskem koledarju je Ilonin god 18. avgusta. Po ljudskem izročilu se ta dan ne sme delati, sploh pa ne nasajati kohlje, ker se piščanci ne izvalijo.

Melodičnost in lepota imena je navdihovala veliko pisateljev, pesnikov in glasbenikov.

Vsem Helenam, Ilonam in Ilonkam čestitamo!

GDE SE NIKA NE ČUJE ...

Gda se je prebližavo konec šaulskega leta, školnik je mlajše naredil vospitavo. Rad bi znan, kelko je nji navčo cejlo leto.

V sledjoj klopi (padban) sedi naš Marci, školnik ga pita tau pa tisto, Marci nika ne vej. Zdaj pa školnik etak pravi Marcina. "Marci, ne vejš, sto je snočkar v mojom ogradci dojpobrau črešnje?"

Naš Marci pa zdaj etak pravi: "Gospaud školnik! Ge ne vej, ka je tuj, gde ge sedim, dapa točkar tu nej pa zdaj tu nika ne čujem, ka ste me pitali."

Školnik pa si zdaj zbrodi ednoga pa etak pravi: "Marci, idi ti na mojo mesto, ge mo pa na tvojo, vej mo vidli, če se rejšan tam nika ne čuje. Zdaj me

NIKA ZA SMEJ

ti nika pitaj!"

Marci je pa zdaj priliko vopuničo pa etak pravi školniki: "Gospaud školnik! Ne vejte, sto je včara večer pred kulturnim daumom v kmici mojo sestro stiskavo?"

Školnik pa zdaj etak pravi: "Ti, Marci! Za pravo je istina, ka se tu nika ne čuje."

MALI LAUFAR

Mali Pištak je strašno lagvi. Starišje nikak ne ladajo z njim. Najvekša navola je tau, ka nigdar pri cajta ne pride domau, napona nindar taostana. Pištak je eden den sploy kesnau domau prišo. Oča ga je že čako, remen je tu nalečeno emo, zatok, ka včasik samo že bitje valalo. Gnauk prauto tretje vöre se Pištak domau prvlačé pa tak dela, kak da bi se nika nej zgodilo. Oča ga naprej vzema pa me etak pravi: "Ti čundraš! Gde si že pá bijo? Če neš vedo pravi zrok

povedati, gnes znauvič kauštaš te reman."

Naš Pištak pa zdaj etak pravi: "Gde sam bijo? Tam pri bauta."

"Pa ka si delo tam tak dugo?" pita oča.

"Ka sam delo, ka sam delo? Petarin dejdak so zgüibili 20 forintov pa so strašno dugo iskali te pejnaz."

"Ka pa ti? Leko si pomago iskati?" pita oča.

"Kaj bi pa? Na pejnaza sam stau," pravi Pištak.

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija